

Paksi Endre Lehel

Gliccs a giccsben

Elekes Károly: *Tunning VI.*

➤ Memoart Galéria, Budapest

➤ 2009. december 28 – március 28.

■ Előbbi kifejezés viszonylag friss lelemény: becsúszott hiba, például a digitalizálás során egy hang- vagy képállományban megjelenő zavar; valami olyasmi, aminek egyáltalán nem kellene ott lennie, mégis, a nullákra és egyekre bontás, majd az újra összeállítás közben az áramköröcskében keletkezik. Thomas Ruff .jpeg-sorozata gyakorlatilag már gliccsművészet, de a Coil egyes dalaiban is hangmintaként szerepelnek ezek a teremtetlen, bizarr tartalmak.

ELEKES KÁROLY *Tunning VI*-ját a giccsben megjelenő gliccsként azért célszerű értelmezni, mert mintha a giccs működési elvét hekkelné meg művésziünk. A romos állapotban szerzett képeket úgy építi újjá, hogy struktúráik különböző helyein a meglévő elemek értetlen értelmezéséből fakadó hibát olt beléjük, s ezzel a mutációval növeszti késszé az egyes tárgyakat. Mindez lehet egészen egyszerű fizikai beavatkozás is, például a hordozó anyag sérüléseinek absztrakt képi elemmé transzformálása, egy vörösre kiszínezett ráfolyás, amely még klónozódik is (*Habilitált hiba*, 2007). Ugyanakkor azonban jelenthet egészen fogalmi beavatkozást is, s ez utóbbi típusból készült több.

A munkák között több olyan is található, amely egészen konkrétan utalni, „kiszólíni” látszik a jelennel kapcsolatban: a szinte monokróm téli tájba festett virágzó barackfát akár a klímaváltozáson moralizáló képként is fölfoghatjuk (*Az évszak dilemmája*, 2003). Ettől az egy, ízlésnek talán gyengébb momentumtól eltekintve azonban a képek egyáltalán nem didaktikusak, a tárlat csupa talány, fölforgatóan értelmetlen.

De kít és mit forgat föl valójában? Az eddigiek alapján, a műértő tekintélyből beszélő pozícióját fölveve, azt állíthatnánk: tisztos posztmodernként fölforgatja a játékot, elrontja az igénytelenek szépségigényének kielégülését. Ez az értelmezés szerencsénkre ott máris bukik, amint Elekes nem viszi vízszára a bolhapiacra az átalakított képeit, és nem gubbaszt földre terített ponyvája mögött, hogy mulasson az érdeklődőin. Maradna az a mechanizmus tehát, midőn az elegáns lipótvárosi galériában elképzelnék az általunk giccsnek ítélt termékeket fogyasztók elvárt zavarát, de ezért értékeljük ott, a Lipótvárosban a műveket. Kortárs képzőművészetünk nem egy befutott alakja él ezzel az álprovokációként meghatározható munkamódszerrel: saját közönségének azt mutatja be, amiről saját közönsége úgy tudja, hogy az valójában valaki másnak van címezve.

Ami számomra egyértelműen bizonyítja az álprovokáció vádjának megalapozatlanságát, az a nyersanyag megválogatásának módja. Elekes ugyanis nem a mind motívumaiban, mind színeiben tiritarka giccsset vadássza, hanem a szellemi szegények szépségét, amely egy valaha létező, tisztességes kismesterségbeli tudás ipara által jött létre. Vagyis Elekes célja inkább e halott, nevenincs mesterek és megszűnt célközönségük körében létezett „ízlés-világ” reintegrálása a kortárs kultúrába úgy, hogy eközben nekünk, a kortársiságot a provinciálissal szemben meghatározó műbarátoknak szegezi a kellemetlen kérdést: vajon mennyire jogosan alkotunk lesajnáló ítéletet (velünk ugyebár egyenlő) embertársainkról boldogságuk egykori kulcsai alapján? Ez a valódi fölforgató elem a tárlaton.

Vagyis a társadalmi érzékenység távolról sem idegen a *Tunning VI*-tól.

S ez nemcsak az olyan konkretizálható példákban van jelen, mint amikor gazdaságkritikába csap át az idilli tájakra belefestett ipari jellegű létesítmények képein (*Farm télen* 2008, *Fordított kép* 2006).

Ezeken a kivételesnek tekinthető, könnyebben egy irányba interpretálható kiegészítéseken túl azonban a gliccs dalol, úgy a sormintává sokszorozott staffázs-madarak (*Hattyúsor*, 2006, *Diszítősor I.* 2004), vagy a „kifogyott a kék patron” effektel egy bizonyos vízszintes vonal alatt már paprikapirossá váló őz-staffázsok (*A szomjúság útja*, 2004), mint a pseudo-geometrikus, természetet túlhangsúlyozó elemek esetében (*Sikertelen kísérlet* és *Tágított kép*, 2008). E nagyszabású spontaneitás (autista ízü sikertelen programvégrehajtás, mint minimalizált művészi ego) miatt a tárlat moralitása gördülékennyé lesz, vagyis Elekes úgy veszi magát komolyan, hogy egy percig sem vette magát komolyan.

ELEKES KÁROLY
Farm télen, 2008, olaj, vászon, kasírozva, 25 × 35 cm

ELEKES KÁROLY
Hattyúsor, 2006, olaj, vászon, 40 × 60 cm

ELEKES KÁROLY
Tágított kép, 2006, olaj, vászon, 40 × 60 cm

